Pavšalni franko v državi SHS.

119. štev. V Ljubljani, v pondeljek 30. maja 1921. Posamezna štev. K 1.

Leto V.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 mm × 55 mm po K 1·50. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 2·—. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratične stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Situacija po volitvah v Italiji.

(Izvirno poročilo.)

Rim, 25. maja.

Da so meščanske stranke brez vsakršnega, karakterja in določenega programa, je nam socijalistom že zdavnaj znano. Italijanska buržuazija je v tej svoji neznačajnosti ob priliki zadnjega volilnega boja dosegla vrhunec. V volilnem boju je bila njihova porola: **proti socialistični stranki je treba izrabiti vsako sredstvo, zakonito ali nezakonito.** Socialistična stranka mora biti poražena mora izginiti s političnega obzorja — ker je ta stranka v sramoto Italiji, je brezdomovinska, škoduje Italiji in italijanskemu ljudstvu — delu politiko po naročilu iz Rusije itd. Taki stranki boj brez pardona!

Takšen je bil volilni boj italijanske buržoazije, ki so jo varovali zato plačani fašisti.

Prišel je dan volitev in rezultat teh je bil tak, da je buržuazijo spravil ob sapo. Ne samo, da volilna glasovnica ni pometla našo stranko, da je ni vničila — zgodilo se je obratno. Naša stranka je iz tega grozovitega boja, kakršnega svet ne pomni, izšla zmagovita in vtrjena obdržala je skoro vse svoje pozicije kljub temu, da se stranka o nekterih krajih radi terorja ni mogla volitev udeležiti — (kakor naprimer v Reggio Emilia, ki je najbolj rdeča provinca v Italiji).

Ta naša zmaga, ki je mora priznati ves svet — je našo buržuazijo spravil v tako situacijo, da je že pozabila na vsa tista očitania in na sredstva, ki jih je izrabliala proti stranki in je že začela potom istih časopisov, pi so stranko ves čas blatili in sramotili) pripravljali teren, da bi tista brezdomovinska stranka stopila v vlado. Isto umazano in plačano časopisje hvali sedai stranko kot najbolj organzirano, brez katere je nemogoče vladati. Hvali naše vodilne sodruge poslance — prosijo jih za intervive o situaciii — prinašajo že poročila, da socialisti stopijo v vlado, z eno besedo delajo vse, da bi pripravili stranko, da bi stopila v vlado.

Socijalistična stranka in njeni poslanci se pa za vso to komedijo niti ne zmenijo in tem mani mislijo da bi sedaj stopili v vlado.

Predvsem si je treba biti na jasnem, da sklep strankinega zbora v Livornu tega ne dovoli —in socialistiični poslanci se morajo po teh sklepih ravnati — in morajo biti disciplinirani strankinemu vodstvu, ki je edino opravičeno določati taktiko parlamentarnemu klubu. Pa vzemimo, da bi se hotelo preko tega iti — pa bi nastalo vprašanje s kom in zakaj naj bi šli v vlado? Ali naj bi morda šli s tistimi, ki so provzročili ta krvavi volilni boj? Ali naj bi sodelovali s tistimi, ki so bili izvoljen le radi terorja? Ali s tistimi, ki so prišli v parlament omadeževani s proletarsko krvjo?

Kaj takega je za sedai nemogoče niti misliti, kaj šele izvršiti. Preden bi socialisti napravili tak korak, bi se morala politična situaciia precej izpremeniti. Na noben način se to ne more zgoditi pred novim strankinim zborom. To naj si buržoaziia zapomni.

Socialistično delavstvo v Italiji je **preizkušeno in ne po nasedlo na limanice in sladke besede buržuazije.**

Porušene in požgane delavske zbornice, časopisi, zadruge — umorjene, mučene in zaprte sodruge se tako hitro ne pozabi, kakor si to domišlja buržuazija. Delavstvo zahteva zadoščenja in reparacije, potem bo še le govorilo, kaj in kako.

Buržuazija se danes zaveda, da njeni volilni bloki se že rušijo, ker so bili skrpucani z vseh politično nasprotnih si elementov. To je bilo sicer dobro za protisocialistični volilni boj -- je pa nevzdržljiv v parlamentu.

Tudi med fašistovskimi poslanci (kakih trideset) se že porajajo politična nasprotstva. Ena struia se izjavlja za čisto republikansko stališče, druga pa hoče ostati monarhistična.

Iz vsega tega je razvidno, da se buržuazija nahaja v zelo neprijetnem položaju glede sestave vlade, toliko bolj, ker tudi ljudski stranki (klerikalci) ne diši stopiti v vlado v teh razmerah. Sicer nam prihodnji dnevi lahko prinesejo razočaranje.

Giolitti in njihovi pristaši so vsled izida volitev zelo nezadovoljni. — Skušajo v raznih oblikah pokriti ta neuspeh ali ne gre.

Giolitti se sedaj trudi in študira, kaj da naj spravi v kraliev govor pri otvoritvi parlamenta — da državljane potolaži in jih na novo orijentira. Ali šlo bo zelo težko, ker največji krivec teh razmer je on sam — za to ga tudi buržuazija prične sovražiti.

Giolitti je bil izboren državnik v starih predvojnih dobah — danes njegove vrline ne odgovarjajo več. Novi časi zahtevajo nove državnike metode.

O tem se je morda tudi Giolitti prepričal. Ako se še ni — se še bo gotovo.

Kapitalistična gradba sovjetske Rusije.

(Leninov članek.)

V prvem zvezku lista »Krasnaja Nov.«, ki ga izdaja komisarijat za politično prosveto, je objavil Lenin članek, ki označuje novo smer boljševiške gospodarske politike mnogo nazorneje nego vsi doslej znani Leninovi govori. Zaraditega se nam zdi potrebno, da objavimo njegova izvajanja. Najprej razpravlja Lenin v članku o državnem gospodarstvu z žitom in o uvedbi proste trgovine z žitom in potem nadaljuje:

»Beda in razkroj je tako velik, da ne moremo na mah obnoviti velike socijalistične državne industrije. V ta namen bi potrebovali velike žitne zaloge v centru in teh nimamo. Zaraditega moramo pospeševati v prvi vrsti malo obrt, ki ne rabi strojev in velikih zalog surovin, ne kuriva, ne živilskih zalog. To seveda potrjuje, da bosta malomeščanstvo in majhni kapital zopet nastala. Smešno bi bilo, tu zapirati oči. Če pa eksistirajo mali producenti, bi bilo neumno in samomor, prepovedati vsakršno zasebno izmeno blaga, to je trgovino, torej kapitalizem. Kar je potrebno, ni prepoved razvoja kapitalizma, marveč razvoj naravnati v smer državnega kapitalizma. To je mogoče, zakaj državni kapitalizem že obstoji. Združljiv je z diktaturo, ker je napredek napram patriarhališkemu maloposestništvu.

Prva oblika državnega kapitalizma so koncesije. Delavska in kmetiška vlada prepušča tujezemskim kapitalistom našo industrijo pridržuje si pa sama nadzorstvo.

Druga oblika državnega kapitalizma so zadruge. Te dovedejo male kapitaliste v najprvé vrste. Zakaj neumnost in zločin bi bilo, če bi tega ne hoteli videti, da je v svobodi in pravici zadrug zapopadena svoboda in pravica kapitalizma, ki je nam koristna. Kot oblika trgovine nam je koristnejša kot svobodna trgovina. Ta olajša združenje milijonov ljudi izvseh družabnih razredov in je zaraditega važna za prehod k novim socijalnim oblikam.

Tretja oblika državnega kapitalizma je v tem, da država pritegne trgovca teř mu proti tolikim in tolikim odstotkom naroči, da predaja produkte državnih industrij ter oskrbuje nakup produktov malih producentov.

Četrta oblika obstoji v tem, da država da v najem kapitalističnim podjetjem državne obrate, gozde itd. To je isto kakor koncesije tujezemskim kapitalistom.«

To je, kakor vidimo, pravi program kapitalistične obnovitve. Dajanje industrie, ki je bila pred tremi leti iztrgana kapitalistom iz rok, v najedm deloma tujim deloma domačim kapitalistom in prepustitev razpečavanja blaga deloma kapitalističnim trgovcem deloma kmetiškim in maloobrtniškim zadrugam — to je popolna obnovitev kapitalizma! Lenin utemeljuje to kapitulaciio, pred kapitalom takole:

»Mi (namreč boljševiki) smo predstraža proletarijata. Ne smemo pa pozabiti, da je predstraža le majhen del proletarijata in proletarijat le majhen del vsega prebivalstva. Da najdemo ugoden izhod iz našega položaja, moramo poznati srednjo pot, po kateri pridemo do nadaljnega razvoja. Oglejte si zemljevid! Med Vologdo, Rostovom na Donu, Saratovom, Omskom se razprostirajo ogromni prostori, na katerih bi imeli prostore tucati civiliziranih držav. Toda povsod vlada tam isto patriarhalno, napol divjaško stanje. Spomnite se na izgubljene kote ruske zemlje, daleč proč od železnice, brez cest, brez zveze s civilizacijo, s kapitalizmom, z velikim mestom! Ali je mogoče iz tega stanja, ki prevladuje v Rusiji, napraviti neposreden prehod k socijalizmu? Da, mogoče bi bilo z elektrifikacijo! Če osnujemo deset velikih podeželnih central, bomo lahko mnogo napravili. Toda to zopet potrebuje najmanj deset let pripravljalnega dela. Ta čas bi se utegnil vendar skrajšati, če bi nastala med tem proletarska revolucija v Angliji, Nemčiji in Ameriki.

Kapitalizem je zlo v primeri s socijalizmom. Toda kapitalizem je napredek v primeri s srednjim vekom, malo produkcijo, birokratizmom.

Kolikor ni mogoče prestopiti neposredno k socijalizmu, je kapitalizem neizogibna razvojna faza produkcije in izmenjavanja.«

Ti stavki značijo popolno kapitulacijo Leninovo pred menševizmom. Zakaj prav s takimi argumenti so ruski menševiki utemeljevali svoje naziranje, da Rusija še ni zrela za socijalizem, da mora prej preživeti kapitalizem ter da ne more nikakršna nasilna oblast manjšine preskočiti »neizogibno razvojno fazo«.

Lenin je pa sicer pripravljen dati kapitalizmu vsemogoče koncesije, toda proti socijalističnim strankam hoče vzdržati teror. Svoj članek sklepa z naslednjimi besedami:

»Menševike in socialne revolucionarje, ki se po kronstadtski modi skrivajo v odelo nestrankarstva, čuvajte skrbno v ječah ali pa jih pošljite v Berlin k Martovu, da bodo tam v svobodi uživali čisto demokracijo ter se razgovarjali s Černovom, Miljukovom in georgijskimi menševiki.«

Kapitalistom daje v naiem železarne, premogovnike, gozdove, toda socijaliste čuva skrbno v ječah! To je približno zadnja beseda boljševizma.

A. Z.

Amerika hodi po stari poti?

Wilsonova stranka je bila pri zadnjih novemberskih volitvah poražena, ker je bilo ameriško javno mnenje pridobljeno potom Hearstovega časopisja in republikanskih politikov proti politiki takratnega predsednika Wilsona z ozirom na evropske zadeve. Pridobiti javno mnenje proti demokratski stranki ni bilo težko, ker se je naselilo med ameriško ljudstvo mnenje, da je kaosa in gospodarske depresije mnogo kriv Wilson, ker je popustil od svojega programa na konferencah diplomatov v Parizu.

Republikanci so pripovedovali, da se ne bodo utikali v nobene zveze z evropskimi državami, ako bodo izvoljeni in da bodo pretrgali vse tiste stike, ki jih je že vpostavil Wilson. Odločno so nasprotovali vstopu Zedinjenih držav v ligo narodov in ljudstvo jim je z ogromno večino glasov poverilo vlado,

Kakor hitro so republikanci zasedli vladna mesta v Washingtonu, je bilo opaziti, da se ne bodo oddaljili od Wilsonove politike, ampak jo nadaljevali, od začetka oprezno, potem pa javnejše.

Pokazalo se je to že z ozirom na odnošaje do Rusije. Wilsonove note so pripovedovale, kakšna da mora biti Rusija, če hoče, da bo Amerika trgovala z njo in Hughesova politika ide po istem tiru, s to razliko, da je v nji manj Wilsonovega idealizma, pa več ekonomske frazelogije.

Nihče, ki ima količkaj političnega znanja, ni mogel verjeti, da se more država kot je ameriška Unija, umakniti vsakemu sodelovanju z drugimi državami. In sedaj je Hardingova administracija pooblastila svoja poslanika v Parizu in Londonu, da naj prisostvujeta zavezniškemu svetu poslanikov, na katerih za sedaj ne bosta smela drugega, kakor obrazloževati stališče Zedinjenih držav o enem ali drugem vprašanju, ter dajati nasvete.

V Washingtonu tolmačijo ta odlok s tem, da je bil potreben iz gospodarskih razlogov, kajti če se hoče svet zopet privesti v normalnejši tir, je sodelovanje Zedinjenih držav z evropskimi državami, posebno z zavezniškimi, absolutno potrebno. Vsled ekonomskih ozirov, da! Časi kitajskih zidov so minili in nobene lepe fraze nič ne izdajo. Svet postaja mednaroden in tudi ekonomske zadeve imajo mednaroden značaj. Predno se more pognati kolesje ameriške industrije, se morajo evropske dežele ekonomsko odpomoči. Zedinjene države ne morejo pustiti, da evropske države gospodarsko popolnoma propadejo, kajti to bi imelo dalekosežne posledice tudi za Ameriko in za kapitalizem sploh. Najvažnejša naloga vseh kapitalističnih držav pa je utrditi razrahljani ekonomski sistem obstoječega reda in v tem oziru nudi Amerika lahko najizdatnejšo pomoč. Zato bo sodelovala v vseh akcijah, ki bodo šle za tem ciljem. Ljudje, ki so od republikanske administracije pričakovali kaj drugega, si lahko mencajo oči.

(Proletarec).

Gorenješlezijski spor.

Pariz, 28. maja. Poslaniška konferenca se bo jutri opoldne pečala s predlogom angleških in italijanskih zastopnikov v gornje-šleziiski glasovalni komisiji. Ta predlog predvideva odreditev treh pasov, od katerih bi enega opravljali Poliaki, drugega pa Nemci (to so ozemlja, ki so se nedvomno skoro vsa že priglasila k eni ali drugi državi) in tretjega spornega pasu, ki bi bil med obema in ki bi ga upravljale medzavezniške čete. Ta predlog bo naletel gotovo na precej močan odpor s francoske strani, ker smatrajo, da bi ta predlog lahko prejudiciral končno odločitev. Vojaški izvedenci pravijo, da bi se s sprejemom tega predloga dala Nemcem in Poljakom možnost, da bi se ojačili za nov boj in da bi bila taka razdelitev za zavezniške čete nevarna, ker bi jih Nemci ali Poljaki lahko obkolili.

Pariz, 28. maja. »Petit Parisien« javlja iz Londona, da so naziranja v vprašanju Gornje Šlezije še zelo različna. Po predlogu grofa Sforze, ki se giblje nekako v sredini, je Francija preveč naklonjena Poljakom, Anglija pa Nemcem. Anglija ne ugovarja posvetovaniu strokovnjakov, da bi se odločitev vrhovnega sveta na ta način preveč ne zavlekla.

Politične vesti.

+ **Zastopniki italijanske socialistične stranke** odpotujejo te dni v Moskvo na kongres III. internacionale.

+ **Rešitev pa taka!** Vesti iz Pariza poročajo, da bi imela Gornja Šlezka postati samostojna država in bi jo upravljala posebna medzavezniška komisija, v kateri bi bili zastopani tudi Nemčija in Poljska. Ta uprava bi trajala 30 let, dokler bi Nemčija ne odplačala škode. — Če je res, potem bi bila to vrlo slaba preložitev sedanjih krvavih dogodkov na pozneje. Pa tudi v tem času bi ne bilo nikdar pravega miru.

+ **Korfantyjev list prepovedan.** »Dona« poroča iz Ratibora: Medzavezniška komisija je do nadaljnega prepovedala razširjati v Gornji Šleziji časopis »Oberschlesische Zeitung«, ki je Korfantyjevo glasilo.

+ **Dogovor med Rusijo in Angoro.** »Jedinstvo in bratstvo« vsebuje naslednje točke: »Vzajemno pomoč za osamosvojitev vseh vzhodnih narodov in za neomejeno pravo, da razpolagajo s seboj: ukinjenje vseh dogovorov in konvencij, ki so bile vsiljene; pripoznanje protokola z dne 20. jan. 1920., ki določa, katero ozemlje naj pripade Turčiji: Batum pripade Gruzinski; sovjeti razrešijo Turčijo vseh denarnih dolžnosti, ki jih je imela do caristične Rusije.

+ **Glasgovski pristaniški delavc i** so stopili v stavko, da protestirajo proti odkladanju premoga v tem mestu.

Iz konstituante.

LDU. Beograd, 27. maja. (ZNU.) 40. seja ustavotvorne skupščine se je začela ob 16.40. Čitajo se interpelacije in poročila. Ministri odgovorijo na kratka vprašanja, potem pa preide skupščina na dnevni red. Na vrsto pride interpelacija poslanca dr. Uroša Stajića (zemljoradnika) in tov. na ministra za trgovino in industrijo o prepovedi izvoza živil za ljudi in živino. Minister za trgovino in industrijo dr. Spaho veli, da je suša bila edini razlog, da se je izdala prepoved izvoza živil iz države. — Drugega razloga ni bilo. Pravi, da so zaradi te prepovedi trpeli škodo ne samo poljedelci, temveč tudi trgovci, toda dokler je veljala ta prepoved, ni zaradi nje prejel nobene pritožbe. Najbolj so bili prizadeti izvozničarji, ki so morali zadržati velike zaloge, ne da bi jih odposlali. Ni točno, da je bila posledica prepovedi naglo padanje cen. Po pregledu cen v Vojvodini, iz katere se hrani največji del naše države, izjavi, da je padla samo cena koruze, dočim sta ječmen in pšenica ravno v času prepovedi v ceni poskočila. Ko je vlada dobila poročilo iz pasivnih krajev, kakor iz Bosne, Dalmacije, Like, pisebno pa iz južne Srbije, vladi ni ostalo drugega, kakor da je prepovedala izvoz. To prepoved je izdalo celokupno ministrstvo na seji ministrskega sveta, ker je stalo pred veliko odgovornostjo, ako bi nastala lakota. Prepoved se je dvignila, kakor hitro je bilo dosti dežja v državi.

Nato govori interpelant posl. Stajić, ki obsoja celokupno državno politiko glede trgovine in industrije. Kritizira delo glede obnove zemlje. Pravi, da kmetovalec od države ni dobil ničesar, razen prepovedi. Država je bila napram potrebam seljakov indiferentna. Leta 1919 je vlada savezu zemljoradniških zadrug obljubila kredit 25 milijonov dinarjev. Od tega pa je savez dosedaj dobil samo dva milijona dinarjev, s katerima je moral obnoviti 800.000 domov v naši državi. Navaja še nekatere primere in pravi, da je bila politika vlade usmerjena proti kmetovalcem. Prepoved izvoza spomladi ni bila potrebna, ker gre meseca aprila vedno takozvani jurjevski dež, pa zato ne more sprejeti nobenega razloga, ki ga je navedel minister. V imenu svoje skupine predlaga ta prehod na dnevni red: »Obsojajoč dosedanjo trgovsko politiko vlade glede izvoznih carin in prepovedi izvoza poljedelskih proizvodov, ker je naperjena izključno proti kmetovalcem, ter zahtevajoč, da se izvozna carina in prepoved izvoza več ne uporablja, prehaja skupščina na dnevni red.

V istem zmislu govori potem poslanec Sušić (zemljoradnik) in posl. Trebinjac (komunist.).

Za radikalcem Čedo Kotličem govori posl. Etbin Kristan, ki obsoja politiko vlade v trgovinskem pogledu. Glavni vzrok je v tem, ker vodi vlada razredno politiko, ki

ne služi vsemu narodu, temveč posameznim razredom. Veli, da se ne strinja s tem, **da bi morala država vzeti vse v svojo roko in misli, da je ona danes po svoji organizaciji za to nesposobna, ker buržujski družabni red tega vprašanja ne more rešiti, dokler ne izpremeni svojega temelja.**

Po Kristanovem govoru preide skupščina na glasovanje. Sprejel se je predlog posl. Simovića (radikalca), ki se glasi: »Ustavotvorna skupščina po zaslišanju odgovora g. ministra za trgovino in industrijo odobrava storjene korake in prehaja na dnevni red. Lista govornikov ni bila izčrpana in se bo razprava nadaljevala na prihodnji seji za interpelacije. Seja se je zaključila ob 20.20.

LDU. Belgrad, 28. maja. 41. redni sestanek ustavotvorne skupščine je otvoril predsednik dr. Ribar ob 9.30.

Na dnevnem redu dobi besedo **posl. Divac (socijalni demokrat), ki veli, da bi ustava morala regulirati ne samo politične, temveč tudi gospodarske in socijalne odnošaje družbe. Tu je važneje, da se čim pravilneje rešijo državljanska kakor tudi gospodarska in socijalna prava državljanov.** Kakor je tudi važna državljanska svoboda in da državljani uživajo državljanska in politična prava, tako je še bolj važno za vse državljane, da uživajo tudi gospodarsko svobodo. V preteklosti je vladal politični absolutizem, danes pa vlada kapitalistični, če so za politična prava obstajali humani in narodnostni razlogi, veljajo isti razlogi tudi za gospodarska in socijalna prava. Vpraša se, ali vrši država svojo nalogo. Danes je ne vrši, ker obstaja kapitalistični način prolzvajanja in konsuma. Glede tretjega poglavja ustave veli, da predstavlja uspeh socijalnih demokratov in drugih opozicijskih skupin. V vladnem načrtu g. Pašiča tega poglavja ni bilo in se opaža v njem upliv naprednih opozicijskih elementov. Ta okolnost dokazuje, da ima vlada malo zmisla za reguliranje gospodarskih odnošajev. Socijalne demokrate je pri teh zahtevah vodilo čisto načelo humanih in narodnih razlogov, ker razred najemninskih delavcev predstavlja danes zelo velik del naroda in pomenja ščititi ta razred: braniti narod v onem delu, v katerem je najbolj ogrožen.

Posl. Vuksavljević (demokrat) poudarja, da je znak naprednosti v idejah, da je to tretje poglavje sploh moglo biti sprejeto v ustavo. Odobrava tretji člen tega poglavja, ki stvarno zadovoljuje interese delavcev vseh profesij in jim daje možnost, da zasluži vsak, kolikor ima moči. Sedanji razvoj gospodarskih razmer v selu kaže dve protivni težnji: na eni strani razdelitev male posesti, na drugi strani pa kopičenje v srednji in veliki posesti. Obe težnji sta nevarni in je njun rezultat isti, t. j. osiromašenje širokih kmetskih slojev. Zemljoradniške zadruge so bile dosedaj edino sredstvo obrambe, toda to sredstvo ni zadostno. Eden izmed najsijajnejših uspehov v tem poglavju je agrarna reforma, s katero postanejo kmetje svobodni. Ustava torej ni samo državni zakon, temveč tudi državni program. Glasoval bo za ustavo.

Posl. Roškar (Jugoslov. klub) omenja v svojem govoru nedostatke in slabe strani tega poglavja in predlaga izpremembe kakor jih predvideva ustavni načrt Jugoslovenskega kluba. Seja je bila zaključena ob 13.

Dr. Milenko Vesnić umrl.

LDU. Beograd, 29. maja. **Presbiro poroča iz Pariza: G. Milenko Vesnić je včeraj popoldne ob 16 nanagloma umrl v klubu Union, odkoder so ga takoj prenesli v poslaništvo.** Pogreb bo prejkone v torek. Dan pogreba se bo definitivno določil danes sporazumno z ravnateljstvom pisarne ministrstva za zunanje posle.

*

Poslanik Vesnić je nenadoma umrl v Parizu. Vesnić je bil poleg starega Pašiča med najmarkantnejšimi osebnostmi srbskimi in sostanovitelj radikalne stranke, ki danes vlada v zvezi z demokrati v Belgradu.

Vesnić je bil večkrat minister ter ponovno dalje časa poslanik v Parizu. Rapalska pogodba je takorekoč njegovo delo. V svoji politiki na zunaj se je naslanjal vedno na Francijo. Mi in železničarji ga poznamo zlasti iz časa Vesnić-Korošcevega ministrstva.

Vprašanje glasovanja v Avstriji.

LDU. Dunaj, 28. maja. (DunKU.) Zunanji odsek je imel danes dopoldne sejo, na kateri je zvezni kancelar dr. Mayr podal pregledno sliko avstrijskega zunanjega položaja, pri čemer se je posebno oziral na položaj, ki je nastal vsled gibanja za priključitev. Zvezni kancelar je poudarjal potrebo, da se ustavijo vse take in enake akcije. Stališče vlade napram temu gibanju je takole: Vlada odklanja vsakojako odgovornost a akcije za priključitev, ki niso času primerne in zvrača vso odgovornost za eventualna glasovanja na stranke, ker je v očeh entente vsako glasovanje nevarno. Izvajanjem zveznega kancelarja dr. Mayrja ter zveznega ministra za vojsko Vaugoina, je sledila obširna debata, v kateri so sodelovali govorniki vseh strank, ki so nastopili za to, naj bi se v današnjih časih priključitveno glasovanje po deželah opustilo.

*

Včeraj se je vzlic vsem svarilom zvezne avstrijske vlade izvršilo na Solnograškem glasovanje za priključitev k Nemčiji. Kar je že bilo gotovo, so se skoraj vsi glasovalci izrekli za priključitev. Po koncem glasovanju so odstranili državne mejnike.

Zvezna vlada na Dunaju se radi vršečega se ljudskega glasovanja boji posledic. Mala antanta se je namreč izjavila ne samo proti priključitvi k Nemčiji, nego je tudi zahtevala onemogočenje vsake agitacije posebno pa glasovanja. Toda ker je zvezna vlada v tem pogledu brez moči, ker odločajo o notranji politiki v posameznih avtonomnih deželah deželne vlade in samo te in zvezna vlada more tem samo predlagati in svetovati nikakor pa ukazovati.

Mala antanta pa je zapretila, da bo, če se izvrši glasovanje na Solnograškem, po češkoslovaških četah zasedla Dunaj, jugoslovanske čete pa zasedejo po načrtu Koroško z motivacijo, da morajo proti Veliki Nemčiji dobiti tudi močne naravne meje.

Tako smo pred važnimi dogodki v Srednji Evropi, ki tudi ne bodo ostali brez posledic. Eno je gotovo: Mednarodna buržoazija si je zopet v laseh. Ne vemo še, kakšne posledice bo ta spor imel za delavstvo, toda dobrih skoraj gotovo ne. — Zato mora biti sedaj delavstvo močno in na straži.

Ptujski župan ostane.

»Jutro« poroča, da je deželna vlada razveljavila sklep ptujskega okrajnega glavarstva, da se ptujska volitev župana iz formalnih razlogov razveljavi. Sodrug Lozinšek ostane torej ptujski župan.

Dnevne vesti.

Podržavljenje privatnih bolnic. Ministrski svet je sklenil, da preidejo v državne roke vse bolnice, ki so last privatnih društev, iz ministrstva za narodno zdravstvo.

Nemška živina. Te dni bo Nemčija izročila v Salzburgu naši komisiji 9667 konj. Ministrski svet bo določil način razdelitve, ko bo prišla prva pošiljatev.

Higijena in draginja pri brivcih. Brivski mojster iz Celja nam piše kot odgovor na »Naprejevo« notico pod tem naslovom v št. 114., da bo pač malo takih brivskih mojstrov, ki so si s cenami v svojih delavnicah nakupili hiše. Če so si jih nakupili, so si jih s pomočjo verižnja. O snagi v brivnicah pravi, da se je res razpasla ponekod, da pa ni prav, da bi se pri tem mislilo kratkomalo vse brivske mojstre. Po njegovem mnenju bi bilo sapunjenje s čopičem še nadalje lahko v praksi, treba bi bilo le čopič vedno desinficirati. (K vsemu temu naj pripomnimo, da tozadevni dopis v »Napreju« ni pavšalno govoril o nesnagi v brivnicah, temveč so bile mišljene pri tem le nekatere ljubljanske brivnice, dasi gotovo tudi v krajih izven Ljubljane v marsikaterih brivnicah ne bo vse tako v redu, kot bi bilo želeti in kakor to zahtevajo odredbe zdravstvenega odseka. Op. ured.)

Manj denarcev — to je pametno. Bidžetna komisija je z ozirom na bidžet vojnega in mornariškega ministrstva odločila, da se mora bidžet znižati na minimum, ker se zahtevana svota ne more izplačati.

Težko bo kaj. Narodni poslanec Štefan Belin je poslal ministrstvu za vojno in mornarico pismeno vprašanje, če bodo za časa žetve odpuščeni iz vojske poljedelci. Če bi to ne bilo mogoče, naj bi se dovolil šesttedenski dopust vsaj onim poljedelcem, ki bi bili ob tem času absolutno potrebni doma. Njih potrebnost naj bi se dokazala z občinskimi spričevali.

Državni nastavljenci v Italiji se zopet pripravljajo na gibanje, ker vlada ni izpolnila danih obljub.

Ravnateljstvo za tujski promet. Ministrski svet je pooblastil ministra za trgovino in industrijo, da ustanovi ravnateljstva za tujski promet s centralo v Beogradu in potniškimi uradi v Beogradu, Sarajevu, Splitu in Ljubljani. Namen teh uradov bi bil, dajati trgovcem in potnikom potrebna pojasnila.

Prepovedan komunističen časopis. Presbiro poroča: Minister za notranje stvari je s sklepom od 17. maja prepovedal uvoz in razpečavanje lista »Der Arbeiterrat«, ki izhaja v nemškem jeziku na Dunaju in piše s komunističnimi tendencami.

Osebna vest. Predsednik deželne vlade za Slovenijo dr. Baltič je imenovan v tretji činovni razred.

Uvedba izletniških vlakov na vrhniški železnici. S 1. junijem bodeta vozila razven običajnih osebnih vlakov ob nedeljah in praznikih še dva izletniška vlaka in sicer: odhaja vlak 2708 iz Vrhnike ob 20. uri 40 minut in prihaja v Ljubljano ob 21. uri 15. Vlak 2707 odhaja iz Ljubljane ob 22. uri 10 in prihaja na Vrhniko ob 22. uri 45.

Pošta po aeroplanih. V kratkem se sestanejo v Belgradu delegati raznih ministrstev, da sklepajo o uvedbi poštne aeroplanske službe med večjimi mesti v naši državi.

Brzojavni promet z državo »Svobodno mesto Danzig«. Brzojavke za državo »Svobodno mesto Danzig« se sprejemajo brez omejitve. Pristojbina od besede 29 franc. cent., za novinarske brzojavke polovico.

Državna posredovalnica za delo. Pri vseh podružnicah Drž. posredov. za delo v Ljubljani, Mariboru, Ptuju in Murski Soboti je iskalo v preteklem tednu od 15. do 21. maja 1921 dela 323 moških in 88 ženskih delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 186 moških in 106 ženskih delavnih moči. Posredovanj se je izvršilo 531. Promet od 1. januarja do 21. maja izkazuje 11.839 strank in sicer 6036 delodajalcev in 5893 delojemalcev. Posredovanj se je v tem času izvršilo 2894. Dela iščejo: dninarji, dninarice, pisara, moči, kovinarji, krojači, čevljarji, šivilje, strojniki, kurjači, trgov. sotrudniki, prodajalke, mizarji, natakarji, natakarice, hotel. sobarice, polski delavci, polj. delavke, bolu. strežnice, perice, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejmejo: hlapci, dekle, gozd. delavci, monterji, ključav. mizarji, zidarji, tesarji, kolarji, kovinski brusači, vzgojiteljice, kontoristinje s prakso, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

Velik zločin v Pekrah. V Pekrah pri Mariboru je bil v noči od 26. do 27. t. m. v svoji spalnici umorjen upravitelj posestva Bogomir Kolenc. Morilec je obenem odnesel okrog 13.000 K. Sum pada na nekega Jožefa Krena, ki je isto noč izginil.

Kulturni vestnik.

Ilustriran list »Plamen«. Izšla je 10. številka tega že dokaj a še premalo razširjenega ilustriranega slovenskega dvomesečnika. Prinaša zopet obilo aktualnih in krajinskih slik. — Vsebina te številke je nastopna: I. Zorec: Zmote in konec gospodične Pavle (nadaljevanje)t V. Jelenc: Jugoslovansko dobrovoljstvo; Ks. Meško: Pevec in Utva; D. Inklostri: Kapital in delo v zvezi z jugoslov. dekorativno umetnostjo z več slikami. Ks. Meško: V megli in Prošnja; M. Kunčič: Pozabljenje in P. Petruška: Pijanček (pesmi), Politična kronika, Nove knjige in Razno. »Plamen« se naroča v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 19; novi naročniki lahko dobijo še vse izišle številke. List toplo priporočamo.

Dopisi.

Dol pri Hrastniku. (Komunisti v objemu s klerikalci!!) Dne 23. maja se je vršila pri nas volitev župana in svetovalcev. Razmerje je sledeče: Klerikalci 6, komunisti 5, liberalci 3 in socijalisti 2 odbornika. Socijalisti so izjavili, da bodo podpirali komuniste, ter bi na tak način proletarijat imel večino in to še tembolj, ker so liberalci izjavili, da na noben način ne bodo podpirali klerikalcev. Od naše strani se je napravilo vse, da bi pregovorili komuniste, da naj vendar postavijo in kandidirajo svoje lastne ljudi, a vse zaman! Igra ter kompromis je bil storjen že pred občinskimi volitvami. Naredili so zelo spretno. Klerikalci so kandidirali samo kmete, češ, vi komunisti pa preslepite delavce, tako bodemo imeli v odboru večino! In našli so se bratci v bratskem objemu in so sramotno izdali volilce-delavce. Izvolili so torej župana klerikalca, moža, kateri je oblezel že vse stranke. Po preobratu je prišel kakor marsikateri k socijalistom, potem je simpatiziral s komunisti, sedaj se je pa prelevil v pristnega klerikalca. Prijatelji komunisti! Ali ni pustil lansko leto 24. aprila klerikalni deželni predsednik v Ljubljani dr. Brejc streljati na delavstvo? Kdo je pa vrgel tisoče železničarjev na cesto? Ali ni bil dr. Korošec? In kdo je pustil celo vrsto rudarjev vreči v jočo? Ali ne dr. Brejc? In vse to ste pozabili ter izdali delavstvo? Združili ste se s klerikalci! Res lepa barva: črna — rdeča!! Rudarji, Vam pa kličemo: Otresite se teh hinavcev ter spreglejte, kam da spadate! — Volilec — komunist, katerega je sram.

Blanca. V »Napreju« je bil objavljen izid občinskih volitev v Blanci. Kar je dopisnik poročal o strankarskem dogovoru, pa ni bilo točno. Strankarski dogovor je bil namreč tak, da naj bi dobili JSDS in SKS skupno polovico mandatov, od teh torej samo 6 JSDS, drugo polovico mandatov pa SLS in NSS. Klerikalcem pa ni bilo dosti. In tako so prišli na sled samostojnežem, ki so imeli vpisano v kandidatno listo ime moža, ki je že pred več leti umrl. No, zdaj so si pa v lase posegli, ter so volitve, ki bi se bile vršile 14. t. m. ovrgli. Kdaj bodo občinske volitve, se pa še nič ne ve. Zdaj pa gre največ za volilni zapisnik. Ta je bil tako skrpucano sestavljen, da so mrtvi in nedoletni imeli volilno pravico v konstituanto. Občinski stolček pa tudi že komaj grehe drži; kar prenesti se ne da, veliko jih preži nanj in oče stari župan in samostojnež Robiek se zelo bojijo. Šolskemu očetu I. Radeju je tudi obljubljeno, da bo imel volilno pravico, ko sta se o tem pogovarjala s sedanjim občinskim gerentom. Ko ga je vprašal Radej, če ga je že vpisal, mu je le ta odgovoril, da na njega gotovo ne bo pozabil, toda pozabil ga je tako, da sedaj nima volilne pravice. Do danes 25. t. m. še ne vemo, ali in kdaj bodo občinske volitve.

Guštanj. Na binkoštni ponedeljek 15. maja se je pri nas vršil lep shod, ki naj bi bil nadomestek za proslavo 1. maja. Na prostem je bil pod lipo postavljen mal govorniški oder. Govoril je s. Eržen iz Maribora o boju proletarijata s kapitalizmom in o položaju proletarijata v državi. — O smislu sklepov dunajske konference mednarodnega združenja socijalističnega proletarijata. Popoldne se je vršila licitacija velikega majskega drevesa (38 m dolgo), kar je organizaciji prineslo 830 K dobička. — Z godbo na čelu se je potem ob 2. uri razvil sprevod na veselico v Kotle, kjer je »Svoboda« priredila gledališko predstavo. — Tudi v Kotlah je prireditev lepo uspela. Tako smo prav zadovoljni s političnim in kulturnim delom, ki nam obeta boljšo bodočnost. Proletarec iz Guštanja.

Sport.

Dunajski »Rapid«, prvak vseh avstrijskih nogometnih klubov je v Pragi podlegel češkemu prvaku »Šparti« (3 : 1). Revanš bo 5. junija na Dunaju.

Po svetu.

— Stavka železničarjev v **Julijski Benečiji,** ki je trajala skoro en mesec, je končala z zmago železničarjev. Nobene represalije se ne smejo vršiti.

Zasačeni ponarejevalci bankovcev na Dunaju. Kakor poročajo listi, se je posrečilo dunajski policiji aretirati več ponarejalcev bankovcev. Ponaredbe štejejo mnogo milijonov. Voditelja delavnice za ponarejanje sta bila namišljena rabinska kandidata brata Fraenkel. Enega izmed njiju in njegovo sestro so aretirali. Glavnega voditelja, starejšega Fraenkla, doslej še niso mogli prijeti. Razentega so zaprli tri kamenotiskarske pomočnike, ki so delali za Fraenkle. Ponaredbe so obstojale večinoma v ponarejenih kolkih na starih avstrijskih bankovcih.

— **Proti trgovini s človeškim blagom.** Mednarodni kongers »prijateljic mladih deklet« v Neuenburgu, se je na petkovi seji bavil s kupčijo z dekleti in reglementacijo prostitucije. Kongres je soglasno sprejel nastopne sklepe, katere bo poslal tajništvu zveze narodov: 1. Trgovina z dekleti se mora smatrati za zločin; 2. pripravljalna dejanja so kazniva pravtako kakor zločin sam; 3. ali se ne bi mogla določiti polnoletnost v vseh državah enotno z najmanj 21 leti? 4. trgovina z dekleti v tuzemstvu je pravtako kazniva kakor mednarodna trgovina z dekleti.

— **Sedež Zveze Narodov** se premesti na Dunaj ali v Turin, ker je Zvezi narodov — Ženeva predraga.

— **Kod gre nad Špance.** »East Europe« javlja iz Pariza: Agence franco-italienne poroča: Španska vlada je bivšemu cesarju Karlu dovolila prebivanje v Španiji. Odpotoval bo konec avgusta, ako se ne pripeti nič takega, kar bi izpremenilo dosedanjo odločbo.

Rabim dva pomočnika za fina dela.
Logar Anton, čevljarski mojster, Ljubljana, Dalmatinova ulica 7.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA STEV. 6
REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.
TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA ZA SKODE IN VESELICE
LETNE ZAKLJUČKE
NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE ČASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.
STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Poslovodja za žebljarne
(50 do 60 delavcev) za tovarno v Nemški Avstriji za takojšnji nastop se išče. Ponudbe pod „Nagelschmiedwerkmeister 3362“ na anončno ekspedicijo KINREICH, Graz, Sackstraße 4.

VAFELJNE
najfinejše kakovosti nudi vsako množino
tvornica keksov, prepečencev in vafeljnov
V. BIZJAK & DRUG, Rogaška Slatina.

NAZNANILO.
Br. sokolskim društvom naznanjam, da imam v zalogi vse sokolske potrebščine po predpisih Jug. Sokol. Saveza, za člane, članice in ves naraščaj: kroje, telovadne obleke, čevlje itd. Cenik na zahtevo zastonj. Prosim pa br. društva pri vseh naročilih poslati denar naprej.
P. CAPUDER, Vidovdanska cesta št. 2
(prej Radeckega cesta).

Vestnega raznašalca
sprejme takoj uprava Naprej-a.

Kapital: 20,000.000 kron. **Slovenska eskomptna banka** Rezerve okrog 6,000.000 kron.
Interesna skupnost s „Hrvatsko eskomptno banko“ in „Srbsko banko“ v Zagrebu. **Ljubljana Selenburova ulica št. 1.** Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.
Denarne vloge — Nakup in prodaja: efektov, deviz, valut, — Eskompt menic, terjatev, faktur — Akreditivi — Borza.

Izdajatelj: Ivan Miklar. Tisk „Učiteljske tiskarne“ v Ljubljani. Odgovorni urednik: Jak. Vehovec.